

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТНИ КУРС – мастер студије

школска 2025/26. година

1. Етички аспекти образовања
2. образовање и глобализација ☐
3. Вештачка интелигенција у образовању ☐
4. Савремени приступи књижевности за децу и младе
5. Топос путовања у српској књижевности – уметнички и образовни аспекти
6. Слика детета у српској књижевности 20. века
7. Школска лектира у настави и теорији (учитељи)
8. Књижевност за децу и визуелни медији
9. Тумачење књижевног текста – на примерима књижевности за децу и младе на румунском језику (учитељи)
10. Лектура и коректура текста
11. Језик и стилови комуникације
12. Ментални лексикон – речи у (дечјем) уму
13. Обликовање дечјег говорног израза на сцени
14. Филм и филмска култура у функцији образовања и васпитања
15. Социологија детињства*
16. Организациони модели рада основне школе (учитељи)
17. Физичко васпитање и здравље предшколског детета (васпитачи)
18. Основни видови физичке културе
19. Образовни менаџмент
20. Образовна политика и предшколско васпитање и образовање (васпитачи)
21. Родне перспективе у образовању (учитељи)
22. Интегративни приступ математичким садржајима
23. Елементи занимљиве математике у млађим разредима основне школе (учитељи)
24. Студија часа у математичком образовању (учитељи)
25. Постављање и решавање проблема у настави математике (учитељи)
26. Простор као извор моделовања геометријских појмова (васпитачи)
27. Основни појмови статистике
28. Интегративна настава природе и друштва (учитељи)

- 29. Учење путем открића у настави природе и друштва (учитељи)
- 30. Ваннаставне активности у школи (учитељи)
- 31. Поучавање и учење у савременој школи (учитељи) *
- 32. Васпитање и образовање као интеракција * (Нови Пазар)
- 33. Од идеје до производа – пројектни приступ учењу и поучавању (учитељи)
- 34. Истраживања у настави природе и друштва (учитељи)
- 35. Холистички приступ настави енглеског језика (само за полазнике Модула енглеског језика)

НАПОМЕНА: Понуђени изборни предмет означен звездицом (*) изводи се у Наставном одељењу у Новом Пазару

По наставном плану Факултета, студенти Мастер студија бирају један изборни предмет из уже научне области од значаја за израду мастер рада. Настава ће бити организована из предмета за који се јави минимум 15 студената (максимални број студената по предмету је 30). Студенти који су бирали предмете за које неће бити организована настава биће распоређени на друге предмете.

1. ЕТИЧКИ АСПЕКТИ ОБРАЗОВАЊА

проф. др Дејан Вук Станковић

Наставни план обухвата основне проблеме моралног образовања у светлу основних нормативно-етичких теорија као што су **етика врлине**, **етика дужности** и **утилитаристичка** (консеквенцијалистичка) етика. У овом делу курса студенти ће бити упознати са етичким аспектима образовања код Платона, Аристотела, Русоа, Канта, Мила, Хумболта, Дјуа, Фукоа... Посебан део курса биће посвећен примењеним концептима моралног образовања као што су: *paidea*, *Bildung*, „образовање за демократију“, „критички“ и „постмодернистички“ концепт образовања, проблемима односа васпитања и индоктринације, као и проблемима односа етике уверења и етике одговорности... У складу са тиме, завршни део курса бавиће се анализом вредности у образовању као што су: правда, једнакост, слобода, ауторитет, аутономија, аутентичност, хуманизација, самоостварење...

Циљ предмета:

- Упознавање студената са најважнијим етичким проблемима, правцима, становиштима, теоријама и њиховим односом према образовању и васпитању,
- Упознавање студената са значајем филозофије и рационалног тумачења света као претпоставке савремене науке и цивилизације,
- Упознавање студената са различитим врстама аргументације и границама њихове примене,
- Упознавање студената са значајем и сврхом моралног расуђивања у образовању и васпитању.

Исход предмета:

- Развијање код студената способности аргументованог и критичког мишљења,
- Развијање способности моралног расуђивања у решавању практичних проблема, посебно у образовању и васпитању.

Литература:

а) Основна литература

- Аластер Макинтајер: *Кратка историја етике*, Плато, Београд, 2000.
- J. Mark Halstead / Terence H. McLaughlin, *Education in Morality*, Routledge, 1999

б) Шира литература

- „Кодекс професионалне етике на Универзитету у Београду“, http://www.bg.ac.rs/csrp/univerzitet/univ_propisi/pdf/KodeksProfesionalneEtiqe.pdf
- David Carr/ J. W. Steutel (ed): *Virtue Ethics and Moral Education*, Routledge, 1999
- David Carr: *Professionalism and Ethics in Teaching*, Routledge, 1999
- Felicity Haynes, „Ethics and Education“, *Encyclopedia of Philosophy of Education*
- Дејан Вук Станковић „Нормативна етика – различити приступи и концепције“, *Иновације у настави*, XX, 2007/2 (Учитрељски факултет, Београд)
- Дејан Вук Станковић: „Различити приступи проучавању морала и типови етичког знања“, *Иновације у настави*, XX, 2007/1 (Учитрељски факултет, Београд);

2. ОБРАЗОВАЊЕ И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА

Проф. др Урош Шуваковић

Циљ предмета: (1) проширивање и продубљивање теоријских знања студената из области настанка, развијања и деловања друштвеног процеса глобализације, посебно када је реч о његовом утицају на образовни и научни подсистем и на образовање радне снаге за глобално тржиште; (2) разумевање усмерености савременог процеса глобализације ка стварању глобалних, неолибералних друштвених вредности (демократија, предузетништво, флексибилност рада, индивидуализам...), те довођењу у питање неких других вредности (нпр. патриотизам, колективизам...) (3) упознавање студената са последицама стварања глобалног тржишта радне снаге, глобалног класног раслојавања, настанка нових и нестанка старих професија, друштвеним последицама могућности на студију на даљину; (4) овладавање знањима у погледу образовања за одрживи развој и разумевања њиховог значаја; (5) анализа резултата образовних реформи у Србији и другим транзиционим земљама, синтеза заједничких искустава у вези са транзиционим образовним реформама и критичко закључивање у вези са њиховим резултатима, посебно у домену високошколског образовања (6) развијање критичког погледа студената према неолибералном концепту доживотног образовања (LLL), као предуслову глобализације образовања и васпитања.

Исходи предмета: По одслушаном курсу, студенти ће бити у стању да: изложе различита теоријска становишта у погледу одвијања процеса глобализације и његовом утицају на научни и образовни подсистем и образовање радне снаге за глобално тржиште; да разумеју и објасне тенденцију ка настанку и развоју неких глобалних вредности и критички преиспитају њихову неолибералну заснованост; објасне потребу и циљеве настанка глобалног тржишта роба, услуга, капитала и радне снаге с једне стране и протекционизам који настаје као одговор на претходни процес средином друге деценије 21. века; да доведу у однос миграторна кретања с светскосистемске периферије и полупериферије ка земљама центра с једне стране и потребе за (образованом) радном снагом, те да их сагледају и у контексту интеркултуралне размене и стварања субкултурних заједница у земљама центра с одређеним конфликтним потенцијалом заснованом и на различитим вредностима; разумеју концепт доживотног образовања као предуслов за глобализовање процеса; да објасне нову глобалну класну поделу друштва; разумеју потребу за настанком нових и разлоге нестанка старих професија; изложе основне одлике идеје о одрживом развоју; разумеју глобално распрострањење "нових", и негирање неких других, "старих" друштвених вредности.

Садржај (тематске целине): Предмет се може поделити у три тематске целине, у оквиру којих ће бити разматране поједине наставне јединице: а) друштвени процес глобализације и транзиције и њихови различити теоријски оквири. Неолиберализам и глобализам као савремени оквир одвијања глобализације. Значај идеје и концепта одрживог развоја; б) Настанак образовања и васпитања за глобализирајуће друштво. "Глобализација вредности". Концепт доживотног учења. Флексибилзација рада и радне снаге и настанак глобалног тржиште радне снаге. образовање и миграција радне снаге. Глобално класно раслојавање. Настанак нових и нестанак старих професија. Четврта индустријска револуција и њене последице; в) Стварање Европског образовног и истраживачког простора Реформе у области образовања и науке у транзиционим друштвима и њихове последице, с посебним освртом на Србију.

Литература:

Марковић, Д. Ж. (2008). *Глобализација и високошколско образовање*. Ниш: Универзитет у Нишу; Нови Пазар: Државни Универзитет

Шуваковић, У. (2014. или 2015). *Транзиција: прилог социолошком истраживању друштвених промена*.

Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, стр. 205-232

Образовање у транзицији (2011), *Нова српска политичка мисао*, посебно издање, Београд

Гиденс, Е. (2009). *Европа у глобалном добу*. Београд: CLIO

Базих, Ј.Р. (2017). Трендови промена у друштву и образовању које генерише Четврта индустријска револуција. *Социолошки преглед* 51 (4) [doi:10.5937/socpreg51-15420](https://doi.org/10.5937/socpreg51-15420)

Надић, Д. (2012). *Огледи из политичке екологије*. Београд: ФПН, Чигоја штампа, стр. 165-168

Пејлин, Л., Горшков, М.К., Скалон, С., Шарма, К.Л. (2014). *Друштвена стратификација у земљама БРИК-а*. Београд: Завод за уџбенике, стр. 515-611

Liessmann, K. P. (2009). *Teorija neobrazovanosti: zablude društva znanja*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk

Голенкова, З.Т., Голијусова, Ј. В. (2014). Прекаријат као нова друштвена група у глобалном друштву. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини* 44 (1) [doi:10.5937/zrffp44-6006](https://doi.org/10.5937/zrffp44-6006)

Кантон, Ц. (2009). *Екстремна будућност*. Београд: CLIO

Друга савремена литература која се односи на садржај предмета.

Облици наставе

Предвиђено је да се садржаји овладају активним учешћема на предавањима и индивидуалним консултацијама.

Вредновање студентских постигнућа

провера знања (укупно 100 поена)

Предиспитне обавезе:

Активност у току предавања: 10

Семинарски

Испит:

рад:

Усмени испит: 50

40

3. ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА У ОБРАЗОВАЊУ

проф. др Данимир Мандић, проф. др Мирослава Ристић

Циљ курса/предмета

Настава предмета Интернет технологије у образовању треба да омогући студентима стицање теоријских знања и вештина у вези са могућностима коришћења интернет технологија у настави различитих предмета. Практично оспособљавање студената за коришћење интернет технологија у настави како информатичких тако и неинформатичких предмета. Оспособљавање за праћење и примену најновијих трендова у овој области.

Садржај курса/предмета

Теоријска настава

Појам и врсте интернет технологија. Улога интернет технологија у образовању. Дидактички ресурси у интернет окружењу. Интеграција хипермедије у образовање. Индивидуализација наставног рада уз коришћење интернет технологија. Комплексно вредновање рада ученика уз коришћење интернета. Врсте интерактивних тестова у интернет окружењу. Креирање тестова. Избор адекватног софтвера за реализацију наставе. Улога макромедије у симулацији различитих процеса. Анализа локација на интернету у функцији планирања и реализације наставе. Структуриране и неструктуриране дигиталне библиотеке у образовању. Мобилно учење. Образовне дигиталне игре. Оспособљеност наставника за коришћење интернет технологија. Правци даљег развоја интернета у функцији подизања квалитета наставног рада. Улога интернета у доживотном усавршавању наставника. Формално и неформално образовање уз коришћење интернета. Напредни интернет системи у образовању. Системи виртуелне и аргументоване стварности. Улога вештачке интелигенције у учењу. Паметне играчке и роботи.

Студијски истраживачки рад

Креирање комбинованог наставног модела базираног на интернет технологијама. Оспособљавање за саморегулисано деловање у пракси.

Литература:

1. Ристић М., Мандић Д. (2017): *Образовање на даљину*, Учитељски факултет, Београд
2. Вилотијевић, М., & Мандић, Д. (2016). *Управљање развојним променама у васпитно-образовним установама*. Учитељски факултет у Београду, Београд.
3. Ристић, М., & Радовановић, И. (2013). *Интернет у образовању*. Београд: Учитељски факултет
4. Мандић, Данимир (2010): *Интернет технологије*, Чигоја штампа, Београд.
5. Мандић, Д., Ристић М. (2005): Веб портали и образовање на даљину у функцији подизања квалитета наставе, Медиаграф. Београд.
6. Patrick, F. (2009). Дигиталне игре у школама – приручник за учитеље. Brussels: European Schoolnet.
Доступно на: http://arhiva.mobilnost.hr/prilozi/04_487_Digitalne_igre_u_skoli_Prirucnik_za_ucitelje.pdf
7. <https://www.educatorstechnology.com/>

Методе извођења наставе

Предавања, самостални истраживачки рад, демонстрација, израда семинарских радова, практични рад у рачунарској лабораторији, самостална излагања (анализе, расправе, дискусије, саопштења, извештаји), групне и индивидуалне консултације, рад на пројектима индивидуално или тимски.

Повезаност са другим предметима

Наставни садржаји су повезани са Педагошком информатиком и Образовном технологијом.

Вредновање студентских постигнућа

провера знања (укупно 100 поена)

активност у току предавања: 10

семинарски рад: 40

усмени испит и практичан рад: 50

4. САВРЕМЕНИ ПРИСТУПИ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

■ 1. семестар: мастер студије. ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 5 ■ Полагање испита: самостални истраживачки рад и усмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Зорана Опачић, проф. др Јелена Панић Мараш

Циљ предмета: Упознавање студената са различитим представама детета и детињства унутар књижевности за децу и младе као и цртаног филма уз помоћ различитих приступа, тј. метода у тумачењу књижевних дела за децу и младе. На тај начин студенти се оспособљавају за самосталну примену у тумачењу и анализи. Они ће уочити улогу и значај визуелних информација било у опреми књиге за најмлађе где треба да их доведу у везу са смислом и значењем текста или у трансформацијама књижевног текста у визуелни медиј.

Садржај предмета: Полази се од претпоставке да се конструкт слике детета и детињства мењао кроз епохе и утицао на обликовање књижевних дела за децу, једнако као и на њихов визуелни идентитет. Из тог разлога

различити жанрови књижевних дела за децу и младе (из различитих епоха) тумаче се применом различитих перспектива / дискурса: културолошког, идеолошког, родног, психоаналитичког и других (на примерима лирских песама, поема, краће прозе, романа, драмске књижевности, као и цртаног тј. анимираног филма). Посебан аспект наставе у оквиру предмета тиче се односа визуелних и текстуалних информација у сликовницама и књигама за млађи узраст, као и преобликовања књижевног наратива у цртани филм.

Теме: претпостављени читалац; визуелне и текстуалне информације у изградњи значења сликовница; културолошки приступ; различити аспекти идеолошког у књижевности за децу и младе; родни аспекти; психоаналитички приступ; упоредна анализа књижевног текста и цртаног филма; метафикција и експериментисање са текстом.

Полагање испита: Студенти у договору са предметним професорима израђују семинарски рад у коме тумаче одабрани текст и/или цртани филм применом одређеног приступа уз коришћење препоручене литературе. Студент израђује семинарски рад који усмено брани.

Вредновање: Семинарски рад и одбрана семинарског рада: 70; усмени део 30.

Литература:

Одабрана лектира

Основна

1. Опачић, Зорана (2019). *(Пре)обликовање детињства*, Београд: Учитељски факултет.

Допунска

- У складу са приступом који студенти одаберу

5. ТОПОС ПУТОВАЊА У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ – УМЕТНИЧКИ И ОБРАЗОВНИ АСПЕКТИ **проф. др Слађана Јаћимовић**

Циљ предмета: Циљ предмета је да се студенти упознају са начинима и могућностима функционисања и реализације топоса путовања у српској књижевности. Студентима се скреће пажња на релевантност ове тематике, а пре свега на уметнички и образовни аспект тематике странствовања у српској књижевности. Кроз анализу одабраних дела, студенти се упознају са значајем и могућностима путописног жанра, а посебно се указује на васпитну, просветитељску функцију путописа као дела у којима се упознавање са страном културом увек доводи у везу са сопственом културом и нацијом.

Студенти ће развити способност критичког мишљења о културном идентитету и алтернитету, способност анализе дела овакве тематске оријентације, и биће у могућности да касније примене стечене способности на делима сличне тематике у потоњој васпитној и наставној пракси.

Садржај предмета: Путовање као развијање свести о културолошкој и људској различитости. Тензија између свог и страног, завичаја и туђине. Позиција странца и функционисање културолошких стереотипа. Хронотоп сусрета (међуљудски, сусрети култура, аспект дијалогичности). Образовни аспект путовања, односно просветитељска димензија упознавања других простора и култура. Стране културе као регулатива сопственој. Топос путовања као константа српске књижевности. Особености путописног жанра и његов развој у српској књижевности. Топос странствовања и опозиције између познатог/свог и страног у српској приповедној прози. Литерарна опсесија путовањем у српској међуратној и савременој књижевности.

Тумачење уметничког и образовног аспекта путовања на одабраним примерима: Доситеј Обрадовић *Живот и прикљученија*, Љубомир Ненадовић *Писма из Италије*, Јован Дучић, *Градови и химере*, Милош Црњански *Писма из Париза*, *Роман о Лондону*, Растко Петровић, *Африка*, *Људи говоре*, Станислав Краков *Кроз Јужну Србију*, Иво Андрић *Травничка хроника*, Горан Гоцић *Таи*.

Литература:

- Бахтин 1989: Михаил Бахтин, *О роману*. Београд: Нолит.
- Гвозден 2011: Владимир Гвозден, *Српска путописна култура 1914–1940*. Београд: Службени гласник.
- Деретић 1996: Јован Деретић, *Пут српске књижевности*. Београд: СКЗ.
- Јаћимовић 2005: Слађана Јаћимовић, *Путописи српске авангарде*. Београд: СКЗ.
- Тодоров 1994: Цветан Тодоров, *Ми и други – француска мисао о људској различитости*. Београд: XX век.

6. СЛИКА ДЕТЕТА У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ 20. ВЕКА **проф. др Валентина Хамовић, мср Немања Каровић**

Циљ предмета: Циљ овог курса је сагледавање статуса детињства у српској књижевности 20. века. Овај књижевни топос (који прати књижевност кроз векове) се не може у потпуности разумети без његовог стављања у шири образовни контекст, на шта указује избор дате литературе. Посебна пажња биће посвећена одабраним књижевноуметничким текстовима српских писаца 20. века у којима ће се пратити слика детета у различитим друштвеноисторијским и поетичким контекстима.

Садржај предмета: 1. *Детињство* као антрополошка категорија; 2. Детињство као књижевни топос; 3. Детињство и поетика инфантилизма у српској поезији 20. века – Растко Петровић, Оскар Давичо, Станислав Винавер, Васко Попа; 4. Детињство у српској прози 20. века – Исидора Секулић, Бранко Ћопић, Драгослав Михаиловић, Милован Данојлић, Владимир Кецмановић.

Полагање испита: Испит садржи само писмени део. Студенти бирају једну од четири понуђене теме.

Литература:

1. Филип Аријес, *Векови детињства*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989;
2. И. С. Кон, *Дете и култура*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1991;
3. Градац
4. Јован Љуштановић, *Брисање лава*, Дневник, Нови Сад, 2009.
5. Милован Данојлић, *Наивна песма*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

Додатна литература:

1. Валентина Хамовић, *Непрекидно детињство*, Змајеве децје игре, Нови Сад, 2015.
2. Валентина Хамовић, *Моменти наивности*, Учитељски факултет, Београд, 2022.
3. Голомб Клер, *Стварање имагинарних светова*, Завод за уџбенике, 2012.

7. ШКОЛСКА ЛЕКТИРА У НАСТАВИ И ТЕОРИЈИ

■ Семестар: мастер студије ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 5 ■ Полагање испита: писмено (семинарски рад) ■ Статус: изборни ■ проф. др Зорана Опачић, проф. др Јелена Панић Мараш

Циљ предмета: Упознавање студената са историјским и друштвеним концептом школске лектире, као и са истраживањима посвећеним феномену кризе читања. Студенти овладавају различитим теоријско-методолошким приступима проучавању књижевности за децу кроз истраживачки рад. Такво предзнање има за циљ осмишљавање нових метода и приступа лектури у разредној настави.

Очекује се да студенти овладају историјским и друштвеним контекстом успостављања и развоја школске лектире и буду упознати са истраживањима о феномену кризе читања. Полазећи од знања стечених из различитих теоријско-методолошких приступа проучавању књижевности за децу студенти ће бити оспособљени за промишљање и примену нових приступа и метода у изучавању лектире у разредној настави.

Садржај предмета: I Књижевност за децу и лектира (појам друштвеног концепта); II Проблем превода и адаптација; III Књижевност за децу и школски систем; IV Књижевност за децу и савремени приступи (библиотерапија, идеологија, родни и колонијални дискурс...); V Историјски развој школске лектире; VI Савремени приступи школској лектури.

Литература:

1. Бужињска, А., Марковски, М. П. (2009). *Књижевне теорије 20. века*. Београд: Сл. гласник.
2. Хант, П. (прир.) (2013). *Тумачење књижевности за децу*. Београд: Учитељски факултет.
3. Илић, П. (2008). *Криза читања: комплексан педагошки, културолошки и опште друштвени проблем*, Нови Сад/Београд: Градска библиотека, Нова школа.
4. Јовановић, А. (ур.). Темат *Од фонеме ка тексту, од текста ка култури: о настави српског језика и књижевности, Иновације у настави*, Вол, 28, бр. 4/2015. (одабрани текстови)

5. Зељић, Г., Опачић, З. (ур.) (2020). *Програмске (ре)форме у образовању и васпитању: изазови и перспективе* (зборник радова), Београд: Учитељски факултет (одабрани текстови)
6. Huizinga, J. (1970). *Homo ludens: o podrijetlu kulture u igri*. Zagreb: Matica hrvatska.
7. *Intertekstualnost i intermedijalnost (zbornik radova)* (1988). Zagreb: Zavod za znanost nauke o književnosti Filozofskog fakulteta.
8. Темат *Nauczanie języków narodowych w Polsce i w Serbii*, [Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia ad Didacticam Litterarum Polonarum et Linguae Polonae Pertinentia](#), Том 11 Nr 315 (2020) (одабрани текстови)

8. КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ И ВИЗУЕЛНИ МЕДИЈИ

■ Семестар: мастер студије ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 5 ■ Полагање испита: писмено (семинарски рад) ■ Статус: изборни ■ проф. др Зорана Опачић, проф. др Јелена Панић Мараш

Циљ предмета: Упознавање студената са различитим приступима књижевности за децу; те са интермедијалном природом књижевних текстова као предлогака у сликовницама, у цртаним, анимираним и играним филмовима; њиховим специфичностима и међусобним односима. Студенти се упознају и са видовима адаптације текстова у млађим узрастима. Кроз истраживачки рад студенти тумаче различите типове односа књижевних предлогака и анимираних, цртаних и играних филмова, чиме се оспособљавају за нове методе у разредној настави.

Оспособљавање студената за проучавање различитих приступа књижевности за децу, односа књижевних текстова и визуелних медија (почев од сликовница до цртаних, анимираних и играних филмова). Очекује се оспособљеност студената за самосталан научно-истраживачки приступ помоћу знања стечених из различитих теоријско-методолошких приступа проучавању књижевности за децу. Кроз истраживачки рад студенти се оспособљавају да тумаче различите типове односа књижевних предлогака и анимираних, цртаних и играних филмова, односно за примену нових метода у разредној настави.

Садржај предмета: I Појам интермедијалности. Однос књижевности за децу и других медија; II Проблем адаптација; III. Књижевност за децу и сликовница. Визуелни наратив; IV Књижевност за децу и (анимирани) филм; V Књижевност за децу и савремени приступи (библиотерапија, идеологија, родни и колонијални дискурс...); VI Књижевност за децу и култура.

Литература:

1. Бужињска, А., Марковски, М. П. (2009). *Књижевне теорије 20. века*. Београд: Сл. гласник.
2. Јанг, Роберт, Џ. С. (2013). *Постколонијализам, сасвим кратак увод*. Београд: Сл. гласник.
3. Хант, П. (прир.) (2013). *Тумачење књижевности за децу*. Београд: Учитељски факултет.
4. Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača: slikovnica kao pripovijed*. Zagreb: ArTresor naklada.
5. Марјановић, А. (1991). *Дечје језичке игре*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, Свјетлост: Сарајево.
6. Huizinga, J. (1970). *Homo ludens: o podrijetlu kulture u igri*. Zagreb: Matica hrvatska.
7. *Intertekstualnost i intermedijalnost (zbornik radova)* (1988). Zagreb: Zavod za znanost nauke o književnosti Filozofskog fakulteta.
8. Мунитић, Р. (1979). *Кнематографска анимација у Југославији*. Београд: Универзитет уметности.
9. Мунитић, Р. (1982). *Увод у естетику кинематографске анимације*. Београд/ Загреб: Универзитет уметности/ Филмотека 16.
10. Dovniković, B. (1982). *Škola crtanog filma*. Zagreb/ Pula: Filmoteka 16/ Filmska kultura.

9. ТУМАЧЕЊЕ КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА – НА ПРИМЕРИМА КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ НА РУМУНСКОМ ЈЕЗИКУ

доц. др Бриндуша Жујка

Циљ предмета:

Упознавање са методима и приступима у проучавању књижевног дела за децу и младе на румунском језику.

Оспособљавање студената за самосталан истраживачки рад, критички, аналитички приступ књижевним текстовима различитих жанрова и примену књижевне методологије на одабраним делима за децу и младе.

Исход предмета:

Познавање метода и приступа у проучавању књижевног дела за децу и младе на румунском језику. Оспособљеност студената за самосталан истраживачки рад, критички, аналитички приступ књижевним текстовима различитих жанрова и примену књижевне методологије на одабраним делима за децу и младе.

Садржај предмета:

Тумачење књижевног дела. Методологија и методи. Жанрови у румунској књижевности за децу и младе. Књижевност за децу и младе. Питања поетике и проучавање књижевности за децу и младе. Књижевна критика. Књижевност за децу и младе у књижевно-историјском пресеку: токови – идеје – слика света – форме. Тумачење одабраних и парадигматичних текстова из: румунске, српске и светске књижевности и књижевности на румунском језику писана у Војводини: поезија; проза: прича / приповетка; бајка; роман; драма.

Практична настава: Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Студент треба да уради научни есеј у писаном облику на задату тему (о одабраном књижевном тексту) и да поднесе усмено саопштење на часу, о коме се дискутује; ова активност валоризује се на испиту.

Студент израђује семинарски рад који усмено брани и одговара на једно теоријско питање.

Вредновање студентских постигнућа - провера знања (максимални број поена 100)

-активност у току предавања: 10

-практична настава: 10

-семинарски рад: 30

-усмени испит: 50

Литература:

* Cornea, Paul (1998). *Introduce în teoria literaturii*. Iași: Polirom.

* Gherghina, Dumitru и Dănilă Ioan (2008). *Literatura pentru copii și adolescenți cu noțiuni de teorie literară*. Craiova: Didactica Nova.

* Хант, Питер (2013). *Тумачење књижевности за децу*. Превела с енглеског Наташа Јанковић. Београд:

Учитељски факултет.

10. ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА ТЕКСТА

проф. др Горан Зељић

Циљ предмета: Оспособљавање студената за лектурску и коректорску обраду текстова из различитих функционалних стилова стандардног српског језика.

Садржај предмета:

I Теоријски део – Циљ и сврха стандарднојезичког нормирања језика с обзиром на функционалну раслојеност; Нормативни приручници српског језика; Објашњење појмова лектура и коректура текста у оквиру штампаних и електронских медија; Начини обраде текста са аспекта стандарднојезичке норме – ортографске, ортоепске, граматичке, лексичке и синтаксичке). **II Практични део** – Лектура и коректура текста (опште напомене); коректорски знаци, врсте текстова са аспекта функционално-стилске раслојености стандардног српског језика; Вежбе коректуре текста у штампаном и електронском облику; Анализа примера излекторисаних текстова; Правописна лектура текста (интерпункција, велико слово, транскрипција страних имена, састављено и растављено писање речи); Граматичка лектура текста (морфофонолошка правила и изузеци, огрешења у пракси); Лексичка лектура текста (употреба туђица и позајмљеница; пуризам; дублетизам и синонимија); Синтаксичка лектура текста (конгруенција, рекција, пасив, декомпоновани предикат); Акцентоване текста.

Литература:

- ☐ Пешикан, Митар, Јован Јерковић и Мато Пижурица (2011). *Правопис српског језика*. Нови Сад: Матица српска, стр. 15–160.
- ☐ Ивић, Павле, Иван Клајн, Митар Пешикан и Бранислав Брборић (2006). *Српски језички приручник*. Београд: Београдска књига, 51–63, 94–113.
- ☐ Дешић, Милорад (2015). *Правопис српског језика*, школско издање. Београд: Клет, стр. 11–293.

11. ЈЕЗИК И СТИЛОВИ КОМУНИКАЦИЈЕ

проф. др Бојана Милосављевић

■ Семестар: мастер студије. ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 5 ■ Полагање испита: усмено, семинарски рад ■

Статус: изборни

Циљ предмета: Упознавање са стилистиком као лингвистичком дисциплином, као и са основним појмовима из њеног предмета изучавања – са појмом стила, са раслојавањем језика/језичким варирањем, са функционалним

стиловима (разговорним, књижевноуметничким, научним, журналистичким, публицистичким, рекламним, стриповним, реторичким и сакралним и др.).

Исход предмета

Стицање знања о стилистици као лингвистичкој дисциплини, као и о основним појмовима из стилистике. Стицање знања о језику као хетерогеном систему, који има своје подсистеме и који се у језику испољавају као језичко варирање, односно као раслојавање. Усвајање знања о типовима језичких варирања, односно раслојавања. Оспособљавање студената да разликују варирања у језику и уочавају основне језичке специфичности појединих функционалних стилова, као и да критички гледају на различите сфере употребе језика.

Садржај предмета:

Теоријска настава – Језик као комуникацијски систем и његове функције 2. Стилистика као лингвистичка дисциплина 3. Раслојавање језика 4. Разговорни функционални стил 5. Књижевноуметнички стил 6. Научни стил 7. Административни стил и бирократизација језика 8. Журналистички стил 9. Публицистички стил 10. Рекламни стил 11. Сакрални стил 12. Реторички стил 13. Стриповни, есејистички и сценаристички стил.

Литература:

- а. Катњић-Бакаршић, Марина (2001). *Стилистика*. Сарајево, 15–24. 57–210,
- б. Тошовић, Бранко (2002). *Функционални стилови*. Београд.
- с. Симић, Радоје, Јовановић, Јелена. *Основи теорије функционалних стилова*. Београд, 2002.

12.МЕНТАЛНИ ЛЕКСИКОН – РЕЧИ У (ДЕЧЈЕМ) УМУ

доц. др Ана Петровић Дакић

■ **Семестар:** 1. семестар, мастер студије ■ **Фонд часова:** 30 ■ **ЕСПБ:** 5 ■ **Полагање испита:** писмено и усмено (видети Вредновање студентских постигнућа) ■ **Статус:** изборни ■

Циљ предмета: Упознати студенте с појмом (дечјег) менталног лексикона: с теоријама о томе како се речи усвајају у првом и другим језицима, како су речи у уму представљене и умрежене, како се значења граде, како се речи из ума губе; упознати их с главним правцима истраживања.

Садржај предмета: Основни појмови у вези с менталним лексиконом. Усвајање језика и развој говора – гласови, облици речи, конструкција реченица, значење речи и дечји речник. Матерњи језик, билингвизам и вишејезичност, други језик. Утицај језичког окружења на усвајање језика. Проблеми у усвајању језика. Мреже речи.

Вредновање студентских постигнућа: присуство на часовима – 20 поена; студентска презентација – 20 поена; краћи завршни тест – 60 поена. По жељи, студент може изградити семинарски рад о теми која га је заинтересовала за додатних 30 поена или обавити мање оригинално истраживање за додатних 50 поена. Семинарски рад може чинити и основу за будући мастер рад. (Оцена се изводи на основу 100 поена, тј. могуће је надокнадити поене из једног одељка онима из другог.)

Литература (одабрани текстови из наведених књига; текстови на страном језику биће понуђени у преводу):

- Вукомановић Растегорац 2021: Владимир Вукомановић Растегорац, *Увод у методику развоја говора* (поглавља: „Усвајање и развој значења речи“, „Разумевање и грађење реченице“, „Учешће у разговору и приповедање“; стр. 85–170). Београд: Учитељски факултет.
- Ејчисон 1987/2012: Jean Aitchison, *Words in the Mind. An Introduction to the Mental Lexicon*. Oxford and New York: Basil Blackwell.
- Кларк 2009: Eve V. Clark, *First Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Филд 2004: John Field, *Psycholinguistics. The Key Concepts*. London: Routledge

13.ОБЛИКОВАЊЕ ДЕЧЈЕГ ГОВОРНОГ ИЗРАЗА НА СЦЕНИ

доц. др Ђорђе Јанковић

Семестар: мастер студије ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 5 ■ Полагање испита: усмено ■ Статус: изборни

Садржај предмета: *Теоријска настава.* Тумачење и студирање текста. Одређивање амбијента и расположења у тексту; карактеризација ликова. Глума као дечја игра; идентификација. Проста и сложена говорна радња; директни и индиректни говорни чинови. Дикција: правилна артикулација гласова и акцената. Интонација (прозодија реченице): употреба јачине, висине, темпа и тембра гласа у изражајне сврхе; логички (реченични) акценти; особености реченичне интонације у стиху. Однос говорних и физичких радњи (кретање, гестови, мимика). Ванјезички чиниоци драмског извођења (маска, костим, сцена, декор) и њихова веза са говором. Истраживачки приступ драматизацији текста. Меморисање текста – репродукција и импровизација; репетиције, мнемотехнике, сликоприча; шлагврти, суфлирање. Васпитачев говор као модел. Форшпиловање, однос подражавачког и стваралачког у приступу дечјем говору. – Стварање истраживачког плана, методолошко обликовање акционог истраживања на мањем узорку.

Практична настава. Заједничко тумачење текста кроз дијалошко читање, разговор о доживљају, разговор о значењу текста, стваралачко преобликовање. Израда речника доживљаја и осећања на основу текста. Разгибавање гласа и вежбе артикулације гласова, акцената, интонационих образаца уз помоћ брзалица, бројалица, ређалица. Истраживачки приступ сегментацији текста: подела на ритмичке и смисаоне целине. Заједничко осмишљавање гласовне интерпретације текста у складу са дечјим доживљајем и смислом текста који се изводи (и са дидактикама). Осмишљавање модулатија гласа и покрета. Састављање сликоприче или иконишког приказа текста, одржавање „читаћих“ проба. Примена техника учења текста напамет. Превазилажење проблема сценског говора у вртићу: декламовање, скандирање, недоживљени говор; трема, стид. Посета дечјем позоришту с тумачењем представе.

Циљ предмета: Оспособити студенте да подстичу развој дечјег говорног израза на сцени, да код деце при извођењу уметничких текстова негују изражајан и доживљени говор, усклађен са смислом говореног, употпуњен невербалним сигнаlima.

Основна литература:

1. **Бокшан-Танурџић 2001:** Зора Бокшан-Танурџић, *Од игре до позорнице*, Београд: Креативни центар, стр. 111–141, 206–217.
2. **Клајн 1995:** Хуго Клајн, „Говорне радње“, у: *Основни проблеми режије*, Београд: Универзитет уметности, стр. 113–141.
3. **Ладика 1970:** Звјездана Ладика, *Дијете и сценска умјетност*, Загреб: Школска књига, стр. 17–80, 128–143.
4. **Марковић 2003:** Марина Марковић, *Глас глумца*, Београд: Клио, стр. 90–98, 125–158.
5. **Подбевшек 1994:** Катја Подбевшек, „Од драмског текста до сценског говора“, *Говор* 11/2, стр. 75–81.
6. **Тежак 1971:** Стјепко Тежак, *Литерарне, новинарске, рецитаторске и сродне дружине*, Загреб: Школска књига, стр. 176–191.
7. **Тежак 1985:** Стјепко Тежак, „Граматишко-правоговорне вјежбе“, у: *Говорне вјежбе у настави хрватскога или српскога језика*, Загреб: Школска књига, стр. 50–61.

14. ФИЛМ И ФИЛМСКА КУЛТУРА У ФУНКЦИЈИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА доц. др Бојан Марковић

Семестар: мастер студије ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 5 ■ Полагање испита: писмено и усмено ■ Статус: изборни ■

Садржај предмета: *Теоријска настава.* 1. Дефинисање појма филмска писменост 2. Образовни, формативни и идејно-етички утицај филма на децу и младе; 3. Образовање за филм и помоћу филма 3. Основни кинематографски појмови (дечји, анимирани, наставни/школски, документарни, краткометражни и дугометражни филм и др.); 4. Тумачење/интерпретација филмског језика у вртићу и школи; 5. Методика наставе филмске уметности – избор, рецепција, приступ и наставно обликовање; 6. Методика наставе краткометражног филма; 7. Филмови настали према књижевном предлошку; 8. Примена филма – деца/ученици снимају филм.

Практична настава. Студенти у договору са предметним професором израђују писану припрему за реализацију једног часа у школи на одабрану филмску тему. Студент реализује активност у вртићу и врши евалуацију оствареног.

Циљ предмета: Упознавање студената са основама филмске уметности намењене деци и младима, као и афирмисање филма у образовању и васпитању ученика.

Исход предмета: Студент ће бити спреман да самостално бира филмску грађу, одређује и остварује образовно-васпитну практичну вредност конкретног филма, као и да пројектно заснива рад са филмом у вртићу.

Литература

1. Borčić, M. (2020). Triangulating a discussion between film, the viewer and a wider frame of life: Reflections on a life in film education. *Film Education Journal*. Vol. 3(1), 32–45.
2. Марковић, Б. (2016). Стилске фигуре и њихово значење – трансформација садржаја. У: Ристић, М., Вујовић, А., (ур.). *Дидактичко-методички приступи и стратегије – подршка учењу и развоју деце* (245–257). Београд: Учитељски факултет у Београду.
3. Вукомановић, В. (2016). Цртани филм и смрт: могућности интерпретације филма *Сачекај, молим те*. Јелизавете Скворцове. *Иновације у настави*. 4, 102–113.
4. Nikolić, M. (1999). *Metodika nastave srpskog jezika i književnosti*. Beograd: ZZUNS.
5. Pavlović, Ž. (2010). *Film u školskim klupama (pledoaje i praktična uputstva za uvođenje filma u školu kao nastavnog predmeta)*. Beograd – Niš: 3D +, NKC.
6. Ransijer, J. (2013). *Sudbina slika; Podela čulnog*. Beograd: Centar za medije i komunikacije, FMK, Univerzitet Singidunum, Cicero.
7. Stojanović, L. (2023). Mogućnost korišćenja animiranog filma u predškolskom obrazovanju i razrednoj nastavi u Srbiji – nekoliko američkih primera. *Hrvatski filmski ljetopis*. 113/2023, 53–70.
8. Težak, S. (1990). *Metodika nastave filma na općeobrazovnoj razini*. Zagreb: Školska knjiga.

Допунска: У складу са темом коју студент одабере.

15. СОЦИОЛОГИЈА ДЕТИЊСТВА*

доц. др Иљаз Османлић

Циљ предмета: Програм социологије детињства има за циљ да студенти стекну социолошка знања о основама савременог схватања детињства и о начину њиховог проучавања. Природа глобалних друштвених односа одређивала је, међутим, карактер и садржаје и типове односа друштва према деци. Студенти треба да разумеју да су сва друштва, којима је стало до сопственог опстанка и репродукције, посвећивала посебну пажњу деци и омладини. Они треба да усвоје знања да деца јесу и треба их посматрати као активне друштвене чиниоце у конституисању и одређивању свог властитог друштвеног живота, живота људи око њих и друштва у коме живе.

Садржај предмета: Први део: НОВА ПАРАДИГМА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ ДЕТИЊСТВА. Природа детињства. Порекло, обећање и проблеми. Доминантна и доминирајућа објашњења. Другачија мишљења оспоравања ортодоксних уверења. Препреке и изгледи за конструисање нове парадигме. Политика и етика у истраживању о детињству. Други део: ВАСПИТАЊЕ И ОСОБИНЕ ЛИЧНОСТИ. Различити теоријски погледи на однос мајка-дете. Улога породице у развоју деце. Васпитање и неки развојни проблеми. Понашање деце као последица ставова родитеља. Завршна разматрања. Трећи део: ФОРМИРАЊЕ ИДЕНТИТЕТА. Шта је идентитет Фаза развоја идентитета. Фаза развоја персоналног идентитета. Однос структуре и акције у формирању идентитета. Односи и вредности у породичном васпитању деце између традиционализма и модернизма деце. Четврти део: КРИЗА ОБРАЗОВАЊА У СВЕТУ КУЛТУРНИХ И ГЕНЕРАЛИЗАЦИЈСКИХ ПРОМЕНА. Функција школског система и његова криза. Међугенерациски односи и симболичко насиље. Школски систем и промене школске културе и детињства. Криза образовног система и промене у међугенерациским односима. Пети део: ДВА МОДЕЛА ДЕТЕТА. Митско магијски сакрални модел детета и развоја личности. Међусобни однос два наредна модела развоја детета. Народни и научни модели развоја детета.

Литература:

Основна литература:

1. Томановић Смиљка (2004) :Социологија детињства, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
2. Кон Семјонович Игор (1991): Дете и култура; Завод за уџбенике и наставна средства, Београд. Стр.275-297.

Допунска литература

1. Милосављевић Милосав (1998): Насиље над децом: ФПН у Београду
2. Стамбук Владимир (1989): Протусловља технолошког; „Милић и Ракић“ - Ваљево.

16. ОРГАНИЗАЦИОНИ МОДЕЛИ РАДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

проф. др Нада Вилотијевић

Циљ предмета:

Оспособљавање студената за познавање организационих модела рада школа и промене у друштву и развојне промене школе.

Исход предмета:

Студенти су оспособљени за познавање организационих модела рада школе и учешће у развојним променама школе.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Теоријске основе организације школе: структурно-функционалне, интеракционалне, критичко-комуникативне, хуманистичко-еманципаторске и конструктивистичке теорије. Радикална критика модела традиционалне школе. Организациони модели школе. Отворене и алтернативне школе. Функција и значај експерименталних (огледних) школа. Експерименталне школе у свету и код нас (Ermitage, Brussels и друге). Полудневна, школа са продуженим боравком и целодневна школа. Организациони модели квалитетне-иновативне школе. Критерији за препознавање ових школа. Планирање курикулума у квалитетној – иновативној целодневној школи. Иновативни модели рада у ефикасној, квалитетној школи потпуног успеха. Еманципаторска улога ученика и наставника у раду ефикасних школа. Компетенција наставника за рад у квалитетној (ефикасној) целодневној школи.

Практична настава

Израда курикулума за одређени модел рада организације школе.

Литература:

1. Вилотијевић, М. и група аутора (2001). *Експерименталне школе као носиоци развојних промена*. Београд: Учитељски факултет.
2. Вилотијевић, М. (2009). *Променама до ефикасне школе будућности*. Београд: Српска академија образовања.
3. Вилотијевић, М. и Н. Вилотијевић (2016а). *Модели развијајуће наставе I*. Београд: Учитељски факултет.
4. Вилотијевић, М. и Н. Вилотијевић (2016б). *Модели развијајуће наставе II*. Београд: Учитељски факултет.
5. Vud, D. (1996). *Ефикасне школе*. Београд: Учитељски факултет, ЦУРО.
6. Glaser, W. (1996). *Квалитетна школа*. Загреб: Едука.

17. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ И ЗДРАВЉЕ ПРЕДШКОЛСКОГ ДЕТЕТА

проф. др Даница Џиновић, доц. др Владан Пелемиш

Циљ предмета: је проширивање и обogaћивање теоријских знања потребних за правилан физички раст, развој и здравље деце као и за рано препознавање и адекватан третман деце са сметњама у физичком развоју; да се изборним предметом понуди одређени број тема са разрађеним методичким садржајима као моделима које ће студенти користити у својој пракси.

Исход предмета: да студенти стечена знања и вештине, односно, понуђене садржаје имплементирају у свакодневни васпитно-образовни рад и тако омогуће да пракса здравственог (као физичког) васпитања добије одговарајућу педагошку димензију, а деца схвате зашто нешто раде, односно, зашто нешто треба или не треба да ураде, да би очувала своје здравље, као и да науче како да редукују понашања која га нарушавају

Садржај предмета: 1. Физичка вежбања у функцији обуке васпитача за препознавање, развој и примену здравих стилова живота, односно здравља; 2. Како кроз радионичко-експериментални приступ приближити вежбање и здравље деци у предшколским устаном; 3. Дете, спорт, здравље; 4. Примена специфичних (индивидуалних) програма из физичког васпитања за децу са сметњама у физичком развоју (деца оштећеног здравља); 5. Дијагностика, превенција и отклањање узрока лошег држања тела код деце.

Литература:

1. Д. Џиновић-Којић, *Физичка зрелост деце за полазак у школу*, Заједница Виших школа за образовање васпитача републике Србије, Београд, 2000, стр 5-30;
2. Д. Џиновић-Којић, *Акредитовани семинари 1, 2 и 3 2007/8/9/10 год.* (Обим око 250 страна).

3. Д. Перић и Н. Цветковић, *Буди прав-бићеш здрав*, Библиотека Деспот Стефан Лазаревић, Младеновац, 2003, стр. 41-92. и 103-119.

Методе извођења наставе: презентација радионица. Од студената се очекује да присуствују предавањима, да учествују у излагањима, дискусијама, да постављају питања и формулишу проблеме.

Провера знања и оцењивање рада студената:

А) Предиспитне обавезе: презентација радионичарских активности (40)

Б) Испит: усмени испит (60)

18. ОСНОВНИ ВИДОВИ ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

проф. др Драган Бранковић, доц. др Владимир Живановић

Циљ предмета је проширивање и обogaћивање знања стручно-методичким и дидактичко-методичким садржајима из атлетике, гимнастике, игара, плеса, постуралних проблема и њихове превенције и прве помоћи код повређивања у физичком васпитању.

Садржај предмета:

А) Атлетика – историјски осврт, дисциплине, карактеристике, значај за физичко васпитање (програмски елементи); **гимнастика** – историјски осврт, карактеристике, дисциплине, значај за физичко васпитање (програмски елементи); **игра** – врсте игара (спортске, елементарне), функција игара; основне карактеристике, значај за физичко васпитање, програмске обавезе; **плес** – врста плеса (ритмика, друштвени, народни, уметнички), историјски осврт, основне карактеристике, значај за физичко васпитање (програмски елементи).

Б) Постурални проблеми и њихова превенција – неповољности савремених услова живота деце као основа настајања постуралних проблема; откривање постуралних поремећаја; стандардне методе и технике утврђивања држања тела и статуса свода стопала; сарадња учитеља, родитеља и школског лекара у откривању и отклањању постуралних поремећаја; средства корективног вежбања.

В) Прва помоћ код повређивања у физичком васпитању – болна осетљивост мишића (запаљење) – узрок и начин отклањања; могуће повреде: контузије (ударци), крвни подливи (модрице), посекотине, уганућа, преломи и прва помоћ; разни узроци губитка свести (онесвешћивања) и поступци наставника; топлотни удар, сунчаница и прва помоћ; спасавање дављеника.

Литература:

1. Бановић, Д. и сар. (2006). *Повреде у спорту*. Београд: Драслар партнер.
2. Бошковић, М. (1989). *Анатомија човека*. Београд: Медицинска књига.
3. Ивановић, М. (2003). *Атлетика*. Ваљево: СИА.
4. Ивановић, М. (2004). *Човечије тело и физичке способности*. Ваљево: СИА.
5. Јоцић, Д. (1995). *Плесови*. Београд: Факултет физичке културе Универзитета у Београду.
6. Котуровић, Љ. и Јеричевић, Д. (1983). *Корективна гимнастика*. Београд: НИП „Спортска Књига“.
7. Маринковић, А. (1980). *Атлетика за најмлађе*. Београд: НИШП „Јеж“.
8. Мартиновић, Д. (2005). *Методика физичког васпитања*. Београд: БИГЗ.
9. Мартиновић, Д. (2003). *Постигнућа у настави физичког васпитања*. Београд: Интерпринт.
10. Мацура, М. (2006). *Основе прве помоћи у настави физичког васпитања (скрипта)*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду.
11. Међедовић, Е. и Мартиновић, Д. (2006). *Игра – извор деције радости*. Нови Пазар: Форум универзитетски наставника и научних сарадника.
12. Милошевић, Д., Међедовић, Е. и Мартиновић, Д. (2007). *Пливање*. Нови Пазар: Форум универзитетски наставника и научних сарадника.
13. Радисављевић, М. (1992). *Корективна гимнастика са основама кинезитерапије*. Београд: Факултет физичке културе.
14. Тончев, И. (1991). *Атлетика – техника и обучавање*. Нови Сад: Факултет физичке културе.
15. Угарковић, Д. (2001). *Основи спортске медицине*. Београд: Виша кошаркашка школа.

19. ОБРАЗОВНИ МЕНАџМЕНТ

проф. др Ивица Радовановић

Циљ предмета

Циљ предмета јесте овладавање системом знања из области организације, управљања и руковођења васпитно-образовним установама.

Исход предмета: Овладаност системом знања, вештина и способности у области управљања васпитно-образовним процесом и развојем кадрова у васпитно-образовним установама. Обједињено теоријско и практично знање и развијен активан, истраживачки приступ према организацији и управљању васпитно-образовном установом.

Садржај предмета

Теоријска настава

Теорије организације и управљања. Теорија система и њен утицај на организацију рада васпитно-образовне установе. Модел системских процеса у образовању. Менаџмент у оквиру васпитно-образовне установе. Моделовање ефикасније организације рада. Планирање и евалуација педагошке делатности као основа успешног руковођења. Значај, функције и принципи програмирања рада. Вертикална веза менаџмента установе са владом/администрацијом. Планирање, организација и руковођење сарадњом породице и васпитно-образовне установе. Управљање хоризонталним везама. Функције директора. Организациона и управљачка улога наставника/васпитача, стручних сарадника и руководних радника у васпитно-образовној установи. Стили руковођења. Организација и вођење педагошке документације. Пословна комуникација у функцији организације и управљања. Редифинисање квалитета рада васпитно-образовне установе - образовни стандарди - увођење ИСО 9000.

Литература

1. Вилотијевић, М., Радовановић, И. и Леви, С. (2011). Менаџмент у образовању. Београд: Учитељски факултет.
2. Дунђеровић, Р. (2004). *Основи психологије менаџмента*. Нови Сад: Факултет за менаџмент.
3. Адигес, И. (2004). *Стили доброг и лошег управљања*. Нови Сад: Адигес.
4. Сенги, П. (2003). *Пета дисциплина, умеће и пракса организације која учи*. Нови Сад: Адигес

20. ОБРАЗОВНА ПОЛИТИКА И ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

проф. др Драгана Богавац

Циљ предмета: Упознати студенте са међународним документима који усмеравају образовну политику. Упознати студенте са документима Републике Србије који усмеравају националну образовну политику. Критички анализирати развој образовне политике. Разумевање трендова образовне политике и предшколског васпитања и образовања у Србији.

Исход предмета: Оспособљеност студената да критички анализирају образовну политику и предшколско васпитање и образовање у Србији и у Европском контексту, као и усмереност ка квалитетном васпитању и образовању на предшколском нивоу.

Садржај предмета: Међународни документи који се односе на образовни систем. Стратешки документи Републике Србије који се односе на образовни систем Србије, са посебним освртом на предшколско васпитање и образовање. Имплементација образовне политике у образовни систем. Реформа у образовању - истраживачка перспектива. Васпитачи за 21. век – креирање образовне политике.

Начин полагања испита: самостални истраживачки рад – 60 поена; активност на часу – 10 поена; усмени део испита – 30 поена.

Литература

1. Stojanović, A., Kovačević, Z., Bogavac, D. (2018). *From obsolete to contemporary preschool education (experiences in Serbia). Early Years: an international research journal*, England
2. Đerić, I. i Vujačić, M. (2012). Ključni principi i uloge aktera obrazovnih promena. Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, god. 44, br. 1, str. 7-23.
3. Portnoi, L. (2016). Policy Borrowing and Reform in Education: Globalized Processes and Local Contexts. New York: Palgrave Macmillan.
4. Krnjaja, Ž. i Breneselović, D. (2013). Politika građenja kvaliteta u predškolskom vaspitanju – Gde stanuje kvalitet. Knjiga 1. Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju.
5. Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju. Službeni glasnik RS, br. 18, 2010 i br. 101, 2017.
6. Osnove programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja: Konceptija osnova programa – Godine uzleta. Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS, 2018. Dostupno na adresi: <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/09/OSNOVE-PROGRAMA-.pdf>
7. Mundy, K., Green, A., Lingard, B. & Verger, A. (2016). Introduction: The Globalization of Education Policy – Key Approaches and Debates. In: Mundy, K., Green, A., Lingard, B. & Verger, A. (Eds.), *The Handbook of Global Education Policy* (pp. 1-20). Chichester: John Wiley & Sons.
8. Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (2018). Izveštaj o realizaciji akcionog plana za sprovođenje strategije razvoja obrazovanja do 2020. godine. Dostupno na adresi: 115 Susreti pedagoga: Obrazovna politika i praksa – u skladu ili u raskoraku? <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/08/AP-SROSIZVESTAJ15jun.pdf>

9. Peeters, J., Cameron, C., Lazzari, A., Peleman, B., Budginaite, I., Hauari, H., & Siarova, H. (2015). Impact of continuous professional development and working conditions of early childhood education and care practitioners on quality, staff-child interactions and children's outcomes: A systematic synthesis of research evidence. Gent: VBJK.

21. РОДНЕ ПЕРСПЕКТИВЕ У ОБРАЗОВАЊУ

проф. др Вера Ж. Радовић

Циљ предмета: Упознати студенте са антрополошким, социолошким и психолошким аспектима полне поделе рада и улога и на тој основи анализирати образовна постигнућа девојчица и дечака и процесе феминизације и маскулинизације образовних профила. Упознати студенте са процесом професионализације наставничког позива и анализирати историјски аспект промена у потпуној структури наставничког кадра. Упознати студенте са процесом феминизације наставничког позива на појединим нивоима васпитања и образовања деце (од предшколског васпитања до средњошколског образовања) у нашој и другим земљама света. Анализирати квантитативне показатеље феминизације наставничког позива, основне узроке и последице које ова појава изазива у појединим сегментима васпитно-образовног рада са децом и младима.

Исход предмета: Оспособљеност студената да у васпитно-образовном раду са децом предшколског и основношколског узраста делују у правцу отворености и једнакоправности образовног система и брину о квалитету процеса образовања који ће се заснивати на способностима и склоностима деце и младих, а не на њиховим друштвеним карактеристикама (род, старост, етничитет и сл.).

Садржај предмета: Антрополошки аспекти поделе рада и улога према полу (патријархат и матријархат – културолошки оквир поделе рада и улога према полу). Социолошки аспекти поделе рада и улога према полу (природне и/или друштвене разлике у раду мушкараца и жена; друштвени положај и углед професија; промене у породици, феминизација васпитања и њихов утицај на социјализацију личности). Психолошки аспекти поделе рада и улога према полу (психолошка тумачења потпуних разлика и потпуних улога; потпуна идентификација и учење улоге пола; потпуни стереотипи). Образовна постигнућа девојчица и дечака на различитим нивоима образовања. Феминизација наставничког позива – појава и процес, основни узроци и последице.

Начин полагања испита: Израда и одбрана реферата (самостални истраживачки рад и презентација резултата) – 60 поена; активност на часу – 10 поена; усмени део испита – 30 поена..

Литература

1. West, Candace and Zimmerman, Don H. (1987): *Doing gender*. Gender and Society, Vol.1, No.2, 125-151. The online version of this article can be found at: <http://gas.sagepub.com/content/1/2/125>
2. Радовић, Вера Ж. (2007): *Феминизација учитељског позива*. Београд, Учитељски факултет; одабрана поглавља: *Антрополошки аспекти поделе рада и улога према полу; Социолошки аспекти поделе рада и улога према полу; Психолошки аспекти поделе рада и улога према полу; Основни узроци феминизације учитељског позива; Педагошке последице феминизације учитељског позива*.
3. Радовић, В. (2013): *Родне перспективе у образовним политикама*. Зборник радова са Међународног научног скупа: *Настава и учење (квалитет васпитно-образовног процеса)*. Универзитет у Крагујевцу, Ужице, Учитељски факултет, Universitet "Konstantin Filozof", Pedagoški fakultet Nitra (Slovčeka), Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta v Kopre (Slovenija), стр. 151-160
4. Фишер, Хелен (2005): *Ум жене*. Београд, Народна књига.
5. Гиденс, Ентони (2001): *Социологија*. Београд, Економски факултет; одабрана поглавља: *Род и образовање; Жене и рад; Род и здравље; Род и криминал; Жене у менаџменту; Род и сексуалност, Род и религија*.
6. Фид, Сајмон, Кучера Малоржата, Понт, Беатрис (2010): *Политике образовања и обуке – Нема више неуспешних: десет корака до једнакоправности у образовању*. Београд, ОЕЦД, Министарство просвете РС.
7. Милић Анђелка (уред.) (1998): *Рађање модерне породице*. Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.
8. Бек, Урлих (2001): *Ризично друштво*. Београд, „Филип Вишњић“.
9. Paci, Pierella (2002): *Gender in Transition*. Washington, World Bank.
10. *Gender and Sexuality: The Discursive Limits of 'Equality' in Higher Education – special issue* (2010). New York-Oxford, *Learning and teaching*. Vol.3, No.2
11. Westphal, Manuela und Schulze, Nora (2012): *Gender lernen? Genderkompetenzen für Schüler und Schülerinnen*. Opladen, Berlin und Farmington Hills, Verlag Barbara Budrich.
12. Станковић, Владан (2006): *Мушко – женски односи кроз векове*. Београд, Задужбина Андрејевић.
13. Врцел, Софија, Мушановић, Марко (2011): *Које још (не)треба феминистичка педагогија?* Ријека, Хрватско културолошко друштво.

22. ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП МАТЕМАТИЧКИМ САДРЖАЈИМА

проф. др Јасмина Милинковић

Циљ предмета

Оспособљавање студената за примену интегративног приступа у математичком сазнању на предшколском и основношколском нивоу.

Садржај предмета

Теоријска настава Интегративни приступ, теоријске основе. Место интегрисаног приступа у васпитно-образовном раду /наставиматематике. Комуникација (улога васпитача/учитеља). Уџбеници друге литературе за интегрисани приступ. Упознавање сгземпларних модела интегрисаног приступа. Тематски интегративни приступ.

Интегрисање математичких садржаја са садржајима других области васпитнообразовног гради наставних предмета (развоја говора, српског језика, ликовног васпитања, упознавања околине, музичког васпитања, физичког васпитања).

Практична настава Планирање и припрема интегративних активности.

Литература

1. House, Peggy, Coxford, Arthur (Ed.) (1995). *Connecting Mathematics across the Curriculum*, 1995 Yearbook. Reston, VA.: National Council of Teachers of Mathematics, Inc.
2. Loepp, L. Franzie (1999) Models of curriculum integration. *The Journal of Technology*, XXV, 2, 1-7. Поцећено 30.8. 2013. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ610852.pdf>
3. McGraw, Sue Ann (2003). *Integrated Mathematics: Choices and Challenges*. Reston, VA: NCTM.
4. Milinkovic, Jasmina (2009). „Pupils active learning in integrated curriculum: a case study“. Ivica Radovanovic, Zdislava, Zaclona (Ed) *Students in Contemporary learning and teaching*. Beograd: Uciteljski fakultete, 97-109.
5. Milinkovic, Jasmina, Bogavac, Dragana (2011). „Montesory method as a basis for integrated learning“. *Методички обзори*, 11 (vol 6 (2011)). Pula, Hrvatska: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za obrazovanje učitelja i odgojitelja, 135-143.
6. Milinkovic, Jasmina (2012). „Problem Solving in Integrated Curriculum: The Results of an Action Research Project“. In Feiza, Doyran (Ed.) *Research on Teacher Education and Training*. Athens, Greece: Athens Institute for Education and Research, 165-176.
7. Popescu, Maria- Magdalena, Ion, Roceunu, Jeffrey, Earp, Michela, Ott, Pablo, Moreno (2012). Aspects of Serious Games Curriculum Integration a twofolded Approach. *Conference proceedings of "eLearning and Software for Education"*, issue: 02 / 2012., Поцећено 30.8. 2013. http://www.academia.edu/1995975/Aspects_of_serious_games_curriculum_integration:_a_twofolded_approach 359-366.
8. Vygotsky, Lav (1986). *Thought and language*. Cambridge, Massachusets: The Massachusetts Institute of Technology.

23. ЕЛЕМЕНТИ ЗАНИМЉИВЕ МАТЕМАТИКЕ У МЛАЂИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

проф. др Јасмина Милинковић

Циљ курса је оспособљавање студената за подстицање и развијање интересовања за математику код деце у млађим разредима ОШ.

Садржај курса: Мотивациони подстицаји у настави математике. Класификација области занимљиве математике. Методе решавања проблемских задатака. Инкорпорација елемената занимљиве математике у редовну наставу. Креирање задатака из области занимљиве математике.

Литература:

- Дејић, М., Вуковић, С., Вуковићем, Б. (2005): *Математика као игра 1*. Београд: Архимедес.
- Дејић, М. (2010): *Математика са шибицама*. Београд: Учитељски факултет.
- Дејић, М., Дејић, Б. (2017). *Математичке авантуре 1 (први разред)*, Креативни центар;
- Дејић, М., Дејић, Б. (2017). *Математичке авантуре 2 (други разред)*, Креативни центар;
- Дејић, М., Дејић, Б. (2018). *Математичке авантуре 3 (трећи разред)*, Креативни центар;
- Дејић, М., Дејић, Б. (2019). *Математичке авантуре 4 (четврти разред)*, Креативни центар.
- Милинковић, Ј. (2015). Математичке игре у настави математике. *Учитељ*, XXXIII, 1, 2015, 101-108.
- Cutler, K.M., Gilkerson, D. & Parrott, S. & Bowne, M.T. (2003). *Developing Math Games Based on Children's Literature*. National Association for the Education of Young Children. <https://www.naeyc.org/files/yc/file/200301/MathGames.pdf>.

- Harkness, S. S. & Portwood, L. (2015). A Quilting Lesson for Early Childhood Preservice and Regular Classroom Teachers: What Constitutes Mathematical Activity?. *The Mathematics Educator* 2007, Vol. 17, No. 1, 15–23.

24. СТУДИЈА ЧАСА У МАТЕМАТИЧКОМ ОБРАЗОВАЊУ

проф. др Оливера Ђокић

■ Семестар: 1. семестар, мастер студије ■ Фонд часова: 30 ■ ЕСПБ: 5 ■ Полагање испита: усмено □ презентација пројекта ■ Статус: изборни

Циљ предмета: Упознати студенте са наставном теоријом *Студија часа* и њеним главним производом – *приступ решавању проблема*. Циљ је двојак:

1. Професионални развојни процес студената/будућих наставника, који укључује системско испитивање наставне праксе јапанских наставника ради веће ефикасности сопствене праксе студената/будућих наставника.
2. Студенти ће путем посматрања виртуелних часова из јапанске вежбаонице, јапанских уџбеника и коришћених наставних материјала са часова сагледавати процесе поучавања и учења који проистичу из наставне теорије засноване у науци осамдесетих година XIX века у Јапану у периоду Меиџи.

Садржај предмета: Рефлексивне групне дискусије у оквиру наставног часа у јапанској *Студији часа*, те упознавање са локалним теоријама математичког образовања, препознатим са наставним праксама које произлазе из локалних теорија. Упознавање студената са једном од теорија поучавања и учења математике □ *приступ решавању проблема*, познатој и као јапански начин поучавања. *Студија часа* у процесу формирања математичких појмова и развијање математичких способности ученика – идеје, мишљење и систем вредности. Упознавање са основним принципом *приступ решавању проблема* □ ученичко самостално учење и формирање личности ученика који мисли. Јапанска *Студија часа* као широко примењена наставна теорија и локалне верзије коришћењем њене комплетне структуре (на најбољи начин, на разним локацијама). *Студија часа* заснована на пракси огледних часова и могућности њене примене у студентској наставној пракси, те касније професионалном развојном процесу наставника.

Вредновање студентских постигнућа: Студенти ће кроз развој димензија које карактеришу јапанску *Студију часа* развити **колаборативну интелигенцију** и способност за избор најбоље опције за постизање наставног циља, радећи заједно са другим студентима/будућим наставницима, у процесу наставних активности које су примарно фокусиране на наставни садржај и ученике. *Студија часа* ће студентима/будућим наставницима функционисати као средство за проучавање и развијање сопствене наставне праксе и упознавати их са локалним теоријама математичког образовања проистеклим из јапанске *Студије часа*. Активност у току предавања вреднује се до 30 поена и групни рад до 30 поена; усмени испит □ презентација пројекта вреднује се до 40 поена (до 100 поена максимум на свим активностима).

Напомена: Студенти у договору са наставником формирају групе, бирају тему на којој раде, а у складу са њом добијају препоруку о одговарајућој литератури и изворима које треба узети у обзир како би трансформисали почетне идеје засноване на *Студији часа* у потенцијално нове идеје и активности. Посебан нагласак биће на неговању дискурса кроз ситуације учења, као и на драматизацији активности које ће се изводити.

Литература (часописи и одабрани текстови из наведених књига; студентима ће за текстове на страном језику бити понуђена помоћ у преводу):

- Doig, B. et al. (2016). Japanese lesson study: A numeracy coach's view. *Inovacije u nastavi*, 29(2), 89–97. <https://doi.org/10.5937/inovacije1602089D>
- Ђокић, О. Ј. (2023). *Теорије математичког образовања I – Прилог методичи наставе математике у основној школи*. Београд: Факултет за образовање учитеља и вaspитача.

- Isoda, M. et al. (Eds.) (2007). *Japanese Lesson Study in Mathematics: Its Impact, Diversity and Potential for Educational Improvement*. Singapore: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.
- Pjanić, K. (2014). The origins and products of Japanese lesson study. *Inovacije u nastavi*, 27(3), 83–93. <https://doi.org/10.5937/inovacije1403083P>
- Stigler, J. & Hiebert, J. (1999). *The Teaching Gap*. New York, NY: Free Press.
- Ueda, A. et al. (2014). Values in Japanese mathematics education from the perspective of open-ended approach. *Inovacije u nastavi*, 27(3), 69–82. <https://doi.org/10.5937/inovacije1403069U>

25. ПОСТАВЉАЊЕ И РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА У НАСТАВИ МАТЕМАТИКЕ

проф. др Маријана Зељић

Циљ предмета: Стицање знања о врстама математичких проблема, стратегијама постављања и решавања проблема, као и начинима развијања способности решавања проблема ученика.

Исход предмета: Студент је оспособљен да разуме природу добрих задатака; одабира и креира задатаке који су адекватни математички, педагошки (давање смисла за учење математике); успешно поставља и решава проблемске задатке; разуме и подстакне различите стратегије решавања проблема ученика.

Садржај предмета: Врсте и карактеристике математичких проблема; Постављање проблема; Решавање проблемских задатака као примена математичког моделовања; Улога сликовних и визуелно-схематских репрезентација у решавању проблема; Флексибилност и адаптивност стратегија решавања проблема; Улога и компетенције наставника у развијању вишеструких стратегија решавања проблема.

Литература:

1. Зељић, М. (2021). *Учење и поучавање математике – једнакост са више (не)познатих*. Београд: Учитељски факултет.
2. Verschaffel, L., Greer, B., & De Corte, E. (2000). *Making sense of word problems*. Lisse, The Netherlands: Swets & Zeitlinger.

Методе извођења наставе: Излагање, дискусија, истраживачки рад студената, самостални рад студената на задацима.

26. ПРОСТОР КАО ИЗВОР МОДЕЛОВАЊА ГЕОМЕТРИЈСКИХ ПОЈМОВА

проф. др Оливера Ђокић

■ Семестар: 1. семестар, мастер студије ■ Фонд часова: 30 ■ ЕСПБ: 5 ■ Полагање испита: усмено □ презентација пројекта ■ Статус: изборни

Циљ предмета: Упознавање студената са задацима и различитим типологијама задатака у функцији развоја дечијег просторног расуђивања.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Опажање 2Д и 3Д облика и њихове трансформације као део раног математичког образовања. Фокусирање на везу између 3Д простора и његове 2Д равanske репрезентације.

Концепцијски заокрет у сагледавања дечијег просторног резоновања. Проучавање просторних способности деце од тополошког примата ка пројективној геометрији. Проучавање физичког и геометријског простора ослањањем на дечију интуицију која представља свест о простору, на нивоу који још није формализован и који претходи дечијем геометријском расуђивању.

Изучавање својстава пројективне геометрије као све више истакнуте области у многим дисциплинама, укључујући уметност, математику итд., и њен допринос дечијем просторном резоновању (и све више допуна Еуклидској геометрији у програмима почетне наставе математике). Посебан нагласак биће на динамичком односу између 2Д и 3Д објеката, те смисленом контексту у којем се развија просторно резоновање. Студенти ће дизајнирати активности, показујући како се ова област из математике повезује и отвара нове могућности за промовисање простор-

ног резоновања, нпр. за СТЕМ (Science, technology, engineering, and mathematics) учење на раном узрасту као основи за основношколску математику.

Задачи у функцији развоја дечијег просторног резоновања. Просторне вештине деце и различите типологије просторних задатака у складу са идејама физичког и геометријског простора Ж. Пијажеа и А. Поенкареа. Дизајнирање модела задатака у функцији развоја просторних вештина деце. Ослањање на различите теоријске оквири за класификацију просторних задатака.

Практична настава

Истраживачки рад студената укључен у часове предавања.

Вредновање студентских постигнућа: Студенти ће дизајнирати моделе задатака који су у функцији развоја просторних вештина деце предшколског узраста неопходних за развој просторног мишљења, све више истицаног у СТЕМ учењу. Студенти ће се ослањати на различите теоријске оквири за класификацију просторних задатака. Активност у току предавања вреднује се до 30 поена и групни рад до 30 поена; усмени испит □ презентација пројекта вреднује се до 40 поена (до 100 поена максимум на свим активностима).

Напомена: Студенти у договору са наставником формирају групе, бирају тему на којој раде, а у складу са њом добијају препоруку о одговарајућој литератури и изворима које треба узети у обзир како би трансформисали почетне идеје у потенцијално нове идеје и активности. Посебан нагласак биће на неговању дискурса кроз ситуације учења, као и на оригиналности задатака који се презентују.

Литература (часописи и одабрани текстови из наведених књига; студентима ће за текстове на страном језику бити понуђена помоћ у преводу):

- Đokić, O. & Vorkapić, M. (2024). Spatial skills of preschool children from Serbia and a possible model for the typology of children's spatial skills. *Frontiers in Education, Sec. STEM Education*, Vol. 9. <https://doi.org/10.3389/educ.2024.1223022>
- Đokić, O. J. (2023). *Teorije matematičkog obrazovanja I – Prilog metodici nastave matematike u osnovnoj školi*. Beograd: Fakultet za obrazovanje učitelja i vaspitača.
- Đokić, O. & Vorkapić, M. (2023). The conceptual change approach in mathematics education: from topological primacy to projective geometry. In P. Drijvers, C. Csapodi, H. Palmér, K. Gosztonyi, & E. Kónya (Eds.), *Proceedings of the Thirteenth Congress of the European Society for Research in Mathematics Education (CERME13)* (pp. 1961–1968). Alfréd Rényi Institute of Mathematics and ERME. http://erme.site/wp-content/uploads/2024/01/CERME13_proceedings_full.pdf
- Vorkapić, M., Milošević, M. & Đokić, O. (2022). Young pupils' ability to solve perspective-taking problem. *Uzdanica, 19(Special Issue)*, 71–94. <https://doi.org/10.46793/Uzdanica19.S.071V>
- Đokić, O. (2022). *Rukopisni materijal udžbenika Metodika razvoja početnih matematičkih pojmova I*.
- Đokić, O. J. (2017). *Realno okruženje u početnoj nastavi geometrije □ Prostor kao izvor modelovanja geometrijskih pojmova*. Beograd: Učiteljski fakultet.

27. ОСНОВНИ ПОЈМОВИ СТАТИСТИКЕ

доц. др Зоран Ч. Видовић

Циљ предмета: Стицање знања о основним појмовима и методама вероватноће и статистике. Имплементација статистичких метода у области образовања у оквирима статистичког софтвера СПСС(SPSS).

Исход предмета: Студент је практично и теоријски оспособљен да успешно примењује методе вероватноће и статистике док истражује образовну праксу, као и да износи адекватне статистичке закључке у процесу истраживања у образовању.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Основни појмови статистике у области образовања. Дескриптивна статистика. Тестирање хипотеза у истраживању. Проблеми и методе статистичког закључивања.

Практична настава

Избор и спровођење анализа у зависности од нацрта истраживања (корелација, регресија, Т-тест, Хи-квадрат тест). Статистичка анализа података у оквирима статистичког софтвера СПСС (SPSS).

Литература

1. Видовић, З., Воркапић, М. (2020). Основни показатељи нормалности расподеле. *Иновације у настави*, 33 (4), 146-157.
2. Пајић, Д. (2020). *Primena tehnika vizuelizacije u bazičnoj statistici*. Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet. <http://psihologija.ff.uns.ac.rs/viz/> Посећено 10. 6. 2021.
3. Pallant, J., (2017). *SPSS Priručnik za preživljavanje*. Mikro knjiga.
4. Marques de Sá, J. P. (2007). *Applied Statistics Using SPSS, STATISTICA, MATLAB and R*. Springer.
5. Jevremović, V. (2009). *Verovatnoća i statistika*. Matematički fakultet.

28. ИНТЕГРАТИВНА НАСТАВА ПРИРОДЕ И ДРУШТВА

проф. др Гордана Мишчевић, доц. др Горана Старијаш

Циљ предмета: Овладавање теоријским основама интегративне наставе и стицање способности моделовања наставе природе и друштва на овим основама.

Исход предмета: Оспособљеност кандидата за самостални рад и истраживачки однос у организацији интегративне наставе природе и друштва.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Генеза схватања интеграције знања у историјској ретроспективи. Системске и теоријске основе интеграције знања у школском образовању. Теоријске основе интеграције знања као педагошки и дидактичко-методички проблем. Савремено схватање интеграције знања у наставном процесу. Тематске целине као основа интегративне наставе природе и друштва. Интегративни приступ тематском планирању наставе природе и друштва. Методичке основе припремања и извођења интегративних часова природе и друштва. Модели интегративних часова природе и друштва. Евалуација интегрисаних часова наставе природе и друштва.

Практична настава

Планирање и припрема интегративних активности.

Литература:

1. Банђур, В. (2001). *Педагошко-методолошко утемељење методике разредне наставе*. Београд: Учитељски факултет.
2. Вилотијевић, Н. (2007). *Интегративна настава природе и друштва*. Београд: Школска књига.
3. Вилотијевић, М. и Н. Вилотијевић (2008). *Иновације у настави*. Врање: Учитељски факултет.
4. Вилотијевић, Н. (2008). *Интерактивна настава*. Врање: Учитељски факултет.
5. Вилотијевић, М. и Н. Вилотијевић (2016а). *Модели развијајуће наставе I*. Београд: Учитељски факултет.
6. Вилотијевић, М. и Н. Вилотијевић (2016б). *Модели развијајуће наставе II*. Београд: Учитељски факултет.
7. Мељник, Е. Л. (2003). *Интегративна настава у нижим разредима основне школе*. Санктпетербург.
8. Часописи: *Иновације у настави, Образовна технологија, Педагогија, Методичка пракса*.

29. УЧЕЊЕ ПУТЕМ ОТКРИЋА У НАСТАВИ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА

доц. др Горана Старијаш

Циљ предмета: Стицање теоријских знања и развијање способности за организацију наставе применом учења путем открића и избором одговарајућег модела наставе у настави природе и друштва у првом циклусу основног васпитања и образовања.

Исход: Студенти ће бити оспособљени да планирају и реализују наставне часове у настави природе и друштва применом учења путем открића кроз различите моделе наставе (хеуристичка, пројектна, проблемска, интегративна...).

Садржај предмета:

Теоријска настава

Појмовно одређење учења путем открића. Појмовно одређење и развој одређених модела наставе: хеуристичка, пројектна, проблемска, интегративна. Планирање и реализација часова применом учења путем открића кроз различите моделе наставе. Оцена ефикасности планираних часова. Израда и евалуација наставних материјала у настави природе и друштва. Примена ИКТ у настави природе и друштва као подршка учењу путем открића кроз различите моделе наставе.

Практична настава

Израда и критичка евалуација наставних материјала за поједине моделе рада у настави природе и друштва применом учења путем открића. Оспособљавање за саморефлексивно деловање у наставној пракси у првом циклусу основног васпитања и образовања.

Литература:

1. Старијаш, Г., Вилотијевић, Н. (2022). Ставови учитеља и студената педагошких/ учитељских факултета о обележјима улога учитеља у хеуристичкој настави у првом циклусу основног образовања и васпитања. *Иновације у настави*, XXXV (4), 59–72.
2. Шефер, Ј., Радишић, Ј. и Јошић, С. (2012). Истраживачки рад и решавање проблема као подстицај стваралаштва, иницијативе и сарадње у настави. У: Шефер, Ј. и Радишић, Ј. (ур.) *Стваралаштво, иницијатива и сарадња, импликације за образовну праксу*. Београд: Институт за одагошка истраживања, 243–265.
3. Вилотијевић, М. и Вилотијевић, Н. (2008). *Иновације у настави*. Врање: Учитељски факултет. (одабрана поглавља у зависности од модела наставе)

30. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ У ШКОЛИ

1. семестар: мастер студије, Фонд часова: 30, ECTS: 5, Полагање испита: семинарски рад и усмено, Статус: изборни предмет, доц. др Ивко Николић

Циљ предмета је да се студенти упознају са ваннаставним активностима које школа планира, организује, остварује и вреднује ради остваривања циљева васпитања и образовања и развоја наставникових компетенција.

Исходи предмета: по одслушаном курсу, студенти ће бити у стању да: овладају законском регулативом, да успешно примењују моделе по образовним нивоима, успешно планирају, евидентирају, прате и вреднују ваннаставне активности.

Садржај предмета

Ваннаставне активности у законској регулативи; кључни елементи ваннаставних активности; сврха ваннаставних активности; модели ваннаставних активности по образовним нивоима; принципи ваннаставних активности; области ваннаставних активности; форме остваривања ваннаставних активности; планирање, организација, евиденција, праћење и вредновање ваннаставних активности; улога наставника, стручних сарадника и директора у остваривању ваннаставних активности; ваннаставне активности и окружење.

Начин полагања предмета: Настава на овом курсу подразумева активно учешће студената у разматрању питања покренутих на часовима, у договору са професором израђују семинарски рад. Студент израђује семинарски рад који усмено брани и одговара на једно теоријско питање.

Вредновање студентских постигнућа

провера знања (укупно 100 поена)

активност током предавања: 10

семинарски рад: 60

усмени испит: 30

Основна литература

1. Barbieri, M. (2009). *Extracurricular activities*. New York, NY: St. Martin's Press.
2. *Baza primera uspešnih vanastavnih aktivnosti*. Београд: Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja. Preuzeto 27.09.2019. [Error! Hyperlink reference not valid.](#)
3. Jankovic, P. (2001). Vannastavne aktivnosti i učeničko stvaralaštvo. *Norma* Vol. 7, br.3. str. 59-78.
4. Kelemen, G. (2010). *Metodica activităților culturale, civice și recreative*. Arad: Editura Universității „Aurel Vlaicu”.

5. Stevanović, M., Ajanović, Dž. (2004). *Metodika vannastavnih aktivnosti učenika*. Zenica: Pedagoški fakultet Zenica.
6. Vidulin, S., Pejic Papek, P. (2018). Vannastavne aktivnosti: pogled u buducnost. *Artefact* Vol. 4 No 1/2018, str. 15-25.
7. Vilotijevic, M. V., Glajzer, G. D. ur. (1999). *Pedagoska reforma škole – zbornik radova rusko-jugoslovenskog simpozijuma*. Moskva: Zajednica ičiteljskih fakulteta Srbije

31. ПОУЧАВАЊЕ И УЧЕЊЕ У САВРЕМЕНОЈ ШКОЛИ*

проф. др Сефедин Шеховић

Циљ предмета: Циљ програма овог предмета је упознавање будућих мастер учитеља са процесима учења и поучавања у савременој школи, као и усвајање метода и поступака за подстицање учења, мотивације и напредовања студената. Стварање смисла о повезаности личности и процеса учења.

Исход предмета: Овладаност основним знањима из области учења и поучавања и примене ових процеса у савременој школи, као и развијање позитивних ставова према значају учења и поучавања.

Садржај предмета: 1. Учење као круна усавршавања човека; Учење као појам; Учење и појединац; 2. Добра и друштвени амбијент учења; Развој и традиција учења; Усавршавање учења у нашој земљи; 3. Тајне успеха у учењу све доступније; Услови учења; Значај проширивања и увећавања знања; Интерес за учење; 4. Учење и поучавање; Теорија о учењу и поучавању;

5. Учење на нивоу теорија или техника; Институције за учење; 6. Учење и личност; Учење као енергетски потенцијал личности сваког појединца способног да рационалне потребе прихвата као мотиве и да мотиве активношћу преображава у дела, односно у промене; 7. Учење или памћење као тематика у програмима образовања; 8. Испитивање меморије- претходница за теорије учења; 9. Обрасци и култура учења; Појачавање и компликовање проблема учења; 10. Мотиви учења; Учење као израз елементарних и високих духовних потреба човека; 11. Школа као центар учења; Педагошки значај учења и његово увођење у токове савременог школовања;

Литература

1. Борислав Стевановић, Учење и памћење, 1953, Крагујевац;
2. Лав Виготски, Мишљење и говор, 1977, Београд;
3. Jerome Bruner, The culture of education, 2003, Harvard, London, Kembrige;
4. Велизар Недовић, Сефедин Шеховић, Учење и читање у савременој култури, 2006, Београд

32. ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ КАО ИНТЕРАКЦИЈА*

Проф. др Мирсада Зукорлић

■ Семестар: мастер студије. ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 9 ■ Полагање испита: писмено и усмено ■
Статус: изборни ■

Циљ предмета: Рефлексије васпитања и образовања као интерактивног процеса. Упознавање са нивоима интеракције између наставника и ученика и њиховим импликацијама на исходе васпитно-образовног рада. Упознавање са стратегијама интеракције на релацији наставник-ученик и обрнуто, као и интеракције на релацији наставник-родитељ као сврсисходне и делотворне по целовити развој личности ученика (добробит личности ученика).

Исход предмета: Студенти увиђају разлику између интеракције која се темељи на уважавању принципа педагошке комуникације, чије су кључне димензије усмереност ка циљу васпитања, дијалог – највиши ниво комуницирања и емпатичност, и интеракције која се не базира на наведеним принципима и не садржи кључне димензије. Способан је да примени своје комуникацијске компетенције у процесу кооперативних (групни) облика рада.

Садржај предмета: Концепт интерактивне (комуникацијска) педагогије – комуникација као алат за остварење слободне и аутентичне личности. Егзистенцијалистичка оријентација као полазна тачка комуникативне педагогије - индивидуа се види у будућности, каква она треба да буде, не каква јесте. Појам и значај интеракције и комуникације као основних одлика васпитања и образовања, њихова међузависност и место у спектру компетенција савременог наставника(учитеља). Припрема будућих учитеља кроз комуникацију у високошколској настави за оптималну интеракцију и функционисање у групи, како би они били саставни део њихове педагошке мисије.

Практична настава. Самостална и групна анализа резултата научних истраживања и практичних примера релевантних за садржаје курса. Презентација пројекта на предложеној или слободно изабрану тему у оквиру програмских садржаја предмета. Дискусија на унапред најављеној теми. Израда семинарског рада уз менторско вођење наставника.

Литература:

1. Кнежевић-Флорић, О. (2006) *Интерактивна педагогика*, Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине.
2. Зукорлић, М. (2016) Педагошка комуникација у функцији развоја социјалне компетенције ученика, *Иновације у настави*, Београд: Учитељски факултет 29 (1), 92-104.
3. Зукорлић, М., Османлић, И. (2017) Ниво инерактиве повезаности између ученика и наставника у настави, *Иновације у настави*, 30(2), 172-181.
4. Зукорлић, М. Поповић, Д. (2023) Педагошке импликације наставе као интерактивног процеса између ученика и наставника, *Баштина*, св. 61, Приштина – Лепосавић.
5. Tomčić, L. Andevski, A. (2020) Interakcijsko-komunikacijski proces u nastavi i školsko postignuće učenika, *Zbornik Odseka za pedagogiju*, Novi Sad: Filozofski fakultet, 49-70.

33. ОД ИДЕЈЕ ДО ПРОИЗВОДА – ПРОЈЕКТНИ ПРИСТУП УЧЕЊУ И ПОУЧАВАЊУ

проф. др Сања Благданић, доц. др Ана Сарвановић

Циљ предмета: Упознавање са основним начелима и теоријском заснованошћу учења и поучавања базираног на пројектном приступу. Оспособљавање студената да осмисле одговарајућу тему пројекта, планирају и реализују полуструктурисане пројекте у млађим разредима основне школе.

Исход: Студенти ће бити оспособљени за планирају и реализују пројекте у којима су интегрисани циљеви и садржаји различитих предмета из првог циклуса основног образовања и васпитања.

Садржај предмета: Карактеристике и значај учења и поучавања заснованог на пројектном приступу. Изазови примене пројектног приступа. Етапе пројекта (увођење у пројекат, реализација пројекта, презентовање пројекта, вредновање и рефлексација о пројекту). Законска регулатива и педагошка документација за Пројектну наставу. Креирање методичких поступака и материјала за планирање и реализацију пројекта. Информационо-комуникационе технологије у функцији подршке пројектном приступу.

Потенцијалне теме за развијање пројектата: *Лица са наших новчаница, Рециклирана друштвена игра, Камуфлажа – час ме видиш, час ме не видиш, Животиња које се плашимо, Да ли су изреке о животињама тачне, Чији су пси са наших улица, Дигитални дечији туристички водич о мом месту, Водич за избор добрих играчака/рођенданских поклона, Пластика наша насушина* и сл.

Литература

- 1) Благданић, С., Ристић М. и Сарвановић, А. (2018): *Од идеје до производа – пројектни приступ настави у првом циклусу основног образовања и васпитања*. Београд: БИГЗ.
- 2) Krnjaja, Ž., Pavlović Breneselović, D. (2017): *Kaleidoskop – projektni pristup učenju*, Institut za pedagogiju i andragogiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu: Beograd, dostupno na https://www.unicef.org/serbia/Projektni_pristup_ucenju.pdf
- 3) Штампане и дигиталне публикације у складу са одабраном темом пројекта.

34. ИСТРАЖИВАЊА У НАСТАВИ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА

проф. др Сања Благданић

Циљ предмета: Студенти се упознају са специфичностима истраживања у области методике наставе природе и друштва и практично се оспособљавају за планирање, реализацију и презентовање различитих врста истраживања у наведеној области.

Садржај предмета:

Карактеристике и значај истраживања у образовању. Врсте истраживања погодне за изучавање методике наставе природе и друштва. Специфичности истраживања у области методике наставе природе и друштва. Етичка питања у истраживању у настави природе и друштва. Улога учитеља у методичким истраживањима. Васпитно-образовна пракса – извор проблема истраживања у области наставе природе и друштва. Планирање теоријских и емпиријских истраживања у области методике наставе природе и друштва. Методе, технике и инструменти у емпиријским истраживањима у области методике наставе природе и друштва. Обрада података прикупљених током истраживања у методици наставе природе и друштва. Акциона истраживања у методици наставе природе и друштва – процес сазнавања мењањем и мењање сазнавањем. Спирални ток и флексибилност акционих истраживања. Писање извештаја о спроведеном истраживању.

Литература:

4. Кундачина, М. и Банђур, В: Акционо истраживање у образовању, Учитељски факултет, Ужице, 2004.
5. Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K.: Методе истраживања у образовању, Наклада Слап, , Загреб, 2007.

35.ХОЛИСТИЧКИ ПРИСТУП НАСТАВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА (само за полазнике Модула енглеског језика)

Наставник: Марина Цветковић

Циљ предмета: Достицање вишег (Ц1) нивоа знања енглеског језика студената према Заједничком европском оквиру. Утврђивање основних метода и приступа у настави енглеског језика са децом млађих узраста, као и принципа вредновања дечијих језичких знања и способности. Припрема и реализација часа енглеског језика.

Исход предмета: Студенти ће овладати вишим нивоом знања енглеског језика (Ц1 ниво према Заједничком европском оквиру). Утврдиће и у пракси применити најбитније одлике савремене методике наставе енглеског језика. Показаће спој теоријских знања, практичних вештина и креативних способности у припреми и организацији часа и вредновању постигнућа деце млађих узраста на часу енглеског језика. Научиће да у духу холистичког приступа своја знања и вештине преносе деци (пред)школског узраста.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Дефинисање холистичког приступа у општем смислу и у настави страног језика. Обједињавајући сва стручна знања стечена током основних и мастер академских студија, студенти треба да примене холистички приступ у раду са децом млађег узраста у области наставе енглеског језика. Студенти путем групне дискусије на енглеском језику размењују знања и разматрају организацију наставних часова са децом различитих млађих узраста у духу холистичког приступа. Циљ таквог часа је да подстакне децу да ангажују све своје капацитете, знања и вештине и спонтано се укључе у различите активности на енглеском језику, према својим могућностима. Час треба да буде заснован на вештом споју језичке грађе и вештина и, где је могуће, нејезичких садржаја из других предмета, који чине саставни део теоријске и практичне обуке студената током основних и мастер студија, па самим тим и део припремљеног часа енглеског језика за децу млађих узраста.

Практична настава

На основу задате наставне јединице студенти самостално израђују план и припрему часа. Након оцењене припреме часа, студенти се упућују у школу/вртић вежбаоницу, где у присуству наставника са факултета и наставника енглеског језика из установе домаћина држе свој час у целисти. Оба наставника оцењују студента, тј. његову писмену припрему и практичну реализацију часа. Овај практични испит представља спој свих знања и вештина које је студент усвојио похађајући академски програм наставе енглеског језика Учитељског факултета у Београду и које ће у будућем раду преносити деци основношколског узраста.

Литература:

Одабрани одломци:

1. Freeman, D. and Cornwell, S. [eds.]. (2002). *New Ways in Teacher Education. New Ways in TESOL Series. Innovative Classroom Techniques*. Crofton, Maryland, USA: TESOL.
2. Harmer, J. (2002). *The Practice of English Language Teaching*, Harlow: Longman.
3. Janković, N. (2008). Teacher's Role: All for One and One for All. *Teacher's Role in Contemporary Education*. (71-84). Nowy Sącz: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa and University of Belgrade: Teacher Training Faculty.
4. Јанковић, Н. (2022). *Вредновање, оцењивање и тестирање у настави страних језика*. FOKUS, Београд.
5. Kohler, A et al.. (2015). From innovative teacher education to creative pedagogical designs. *Inovacije u nastavi*. Vol. 28. br. 3. Beograd: Učiteljski fakultet.
6. Kołodziejaska, E. and Simpson, S. [eds.] (2001). *Language Across the Curriculum, Network processing and material production in an international context*. France: European centre for modern languages.
7. Vilotijević, M. 2009. Inovacije i evaluacija u funkciji unapređivanja nastavnog rada, u: *Inovacije u osnovnoškolskom obrazovanju – vrednovanje*, zbornik radova. (19–28). Beograd: Učiteljski fakultet.